

Տարեկան գինն է 140 դր. 75
Վեցամսեայ 75
Մեկ ամսուցու մը տողին 5 դր. ուր է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Տտորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին
էւ 1 ինք կը սկսին:

Դուրս երաւիք լրագրութեան համար
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյ վերաբերեալ համակ կամ որ
էւ ինչ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղարկէ. եւ ասոնց համարում ծախ-
քը իրենցին վրայ է:

ԼՐԱԳԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Երկար ժամանակէ ՚ի վեր Պաղկոյ կա-
ռավարութիւնն իր բոլոր մտադրութիւնը
տեղութեան զանազան վիճակին վրայ դար-
ձուցած էր: Տեղութեան ծախքը, մա-
նուանը ծովափն ու ցամաքային սպառա-
զիւնութեանց և աշտին պատրաստու-
թեանց պատճառաւ եղած ծախքերը տար-
ուէ տարի աւելնալով, քանի տարիէ ՚ի
վեր զանազան երկուսից հաւասարակշիւ-
թիւնը կորսուած էր, հետեւաբար ամեն
տարի տեղութեան զանազան կը բանար:
Երկուսն ու իտալական պատերազմին
բուն պատճառաւ եղած մեծագոյնը
փոխառութիւններն արդէն քանի մը հա-
զար միլիոն ֆրանք պարտք աւելցուցեր
էին Պաղկոյ զանազան վայ. այս բա-
ցերն ալ աւելի կը ծանրացնէին անոր բե-
ռը: Միւս կողմանէ կայսրն ալ բացար-
ձակ իշխանութիւն ունենալով ուղած ժա-
մանակը արտաքին կարգի փոխառութիւն
ներ ու ծախքեր ընելու, վերջին անգամ
զանազան հարկները տեսնուած ժամանակը
հասկցուեցաւ որ հարկը մի կողմ ֆրան-
քի չափ ալ ասանկ արտաքին կարգի բաց
պարտք դիւրեւած էր: Բայց վրայ յա-
ւելուած եղաւ այս տարւածն ցորենի նը-
ւաղութիւնն ալ, որով տեղութեան աւ-
անորդի աւելքներն ու մարքերը մեծ վը-
նաս կրեցին, հետեւաբար զանազան վիճա-
կը անտեսելի և փոխառութիւն կերպով ծան-
րացաւ: Ժողովրդեան մէջ ալ տրտու-
նի ձայներն օրէ օր մեծնալ սկսան:

Կարօշն կայսրն այս ծանր վիճակին
էլը մը մտածելով, նախկին զանազան պաշ-
տօնեայ Պ. Ֆուլտին հանուածիւնն ու
փորձառութիւնը իրեն օգնութեան կոն-
չեց: Յիշեալ բարձրագոյն անձն ալ
իր կարծիքն ու խորհուրդը կայսրն ներ-
կայացուց յիշատակաբար մը որ նոյեմ-
բեր 12ին (չորս) պաշտօնէից ժողովին մէջ
կարգադրուեցաւ:

Պ. Ֆուլտ անշուշտ անկեղծութեամբ
կիմացուեց իր կայսրն որ զանազան եկամուտ-
ներն առանց օրէնսդրական ժողովոյ քուէ-
ին իր արամադրութեան ներքեւ գրուելը
կառավարութեան դէմ դժուարութիւն
ներ յարուցանելէ ցտ ուրիշ արգիւնը
մը չունի: Տեղութեան մէջ ամենուն աչ-
քը կայսրն վրայ դառնալու, և ամեն պի-
տոյից համար անոր գիտելու քաջաբերու-
թիւնն մընէ, օտար տեղութեանց ալ եր-
կիւղի և կասկածանայ պատճառ մըն է,
որ զինուորական ամբաւ ատարաստութիւն
ներ ընելու կը պարտաւորէ զանոնք և
Եւրոպայի շահուցը վնասախար անհան-
գատութիւններու առիթ կուտայ:

Այսպէս Պ. Ֆուլտին այս իրաւացի
դիտողութեանց համարեւելով՝ անմիջա-
պէս երկու նամակ գրեց, մէկը պետու-
թեան պաշտօնէին, որուն կը ծանուցանէ
թէ Պ. Ֆուլտին դադարեցնելը լծովն
ընդունելով, առանց օրէնսդրական ժո-
ղովոյ որոշման փոխառութիւն կամ ծախք
ընելու հաճութիւն կուտայ և իր վե-

հապետական մէկ մեծ իրաւունքը սոցի-
կը թողու. երկրորդ նամակը Պ. Ֆուլ-
տին գրած է, զանի զանազան պաշտօնեայ
ըլտրա հրահրելով:

Եւս երկու նամակները թէ՛ Պաղկոյ
ոյ և թէ՛ բոլոր Եւրոպայի մէջ մեծ ազ-
դեցութիւն ըրած ըլլալով՝ արժան կը
համարենք թարգմանել:

Ա.

Պ. Պաշտօնեայ.

Մեր գանձուն վիճակին վրայ այս առ-
տու մեր ներքին խորհրդականաց ժողովին
և պաշտօնէից խորհրդոյն մէջ Պ. Ֆուլտին
յայտնած կարծիքը կատարելապէս ընդու-
նելի է ինձ:

Կիտէք որ երկար ժամանակէ ՚ի վեր կը
խորհէի տեղութեան երկուսուրը անաշտա-
լելի սահմաններու մէջ դրոյն, և չատան-
գամ Պետութեան ատենանիս նախադասած
ժամանակն ծանուցեր եմ այս մասին ունե-
ցած բազմաքան:

Երբագրաբար անախուսելի դէպքեր
և հետզհետէ աւելցող հարկեր արդէն և
զան այս արդիւնքին համեմու: Ասոր մի-
ակ ազգու միջոցն է՝ հրաւիրել այն սեփա-
կան իրաւունքէն՝ որով իշխանութիւնն ու-
նի խորհրդարաններուն գոյ եղած ժամա-
նակը ստակ ուղեւոր կամ նոր ծախքեր հը-
րոնալելու: Այս գրութիւնը կրնայ տեղու-
թեան անմաս կերպով ի գործ գրուել թէ
որ հարկ ըլլալիք խնայութիւններն ուղադ-
րութեամբ քննուելէ ետեւ, վարչութեան
ստորդ պետքը անկեղծաբար բացատրե-
ւելով, օրէնսդրական ժողովը կը համարուի
անոր ամեն մէկ ճիւղերուն հարկաւոր եղած
վճարքը վայելչապէս յատկացնելու:

Ուստի կիմացնեմ ձեզ, թէ իմ գիտա-
ւորութիւնս է յառաջիկայ դեկտեմբեր 2ին
ձերախորհրդ ժողովը գումարելու այս որո-
շումն անոր ծանուցանել, որ իմ խոստանա-
համեմատ զանազան պաշտօնատանց յառ-
կացած ծախքերը մասն մասն քննելով ու
որոշելու համար որոշուելիք ձերախորհրդական
վճարն մասն պիտի ըլլայ:

Հրաժարելով այն իրաւունքէն՝ որ ինձ
մէ առաջ եկող սահմանադրական թաղա-
ւորներն անգամ ունեն, կը կարծեմ որ մեր
զանազան բարեք մատակարարութեանը
օգտակար բան մը ըրած կրկամ, Հաւատա-
լելով կրկամով իմ ծաղմածն, չեմ կրնար թա-
ղիս արտօնութիւններն այնպիսի նուիրական
աւանդ մը համարել՝ որ անհրաժեշտ ըլլան,
և ոչ հայրենական ժառանգութիւն մը որ
ամբողջ և անարատ իմ զաւակիս թողու
հառի ըլլայ: Ժողովուրդէն ընտրուած և
անոր շահուց երեսփոխանն ըլլալով, առանց
գիտատակելու կը թողու միշտ այսպիսի
արտօնութիւնները որ հասարակաց բար-
ւոյն օգտակարութիւնն մը չունին, և մի-
այն անխախտ կը պահեմ ձեռքիս մէջ այն
իշխանութիւնը որ երկրիս խաղաղութեան
ու երջանկութեան համար անհրաժեշտ է:

Ընդ այս, Պ. Պաշտօնեայ, կաղաչեմ
զձեռքով որ իր սուրբ պահպանութիւնը
չնորհէ ձեզ:

12 նոյեմբեր 1861

ՆԱԲՈՒԵՆՈՒ

Բ.

Մերեկ Պ. Ֆուլտ.

Ներքին խորհրդականաց ժողովին և
պաշտօնէից խորհրդոյն առջեւ այնպէս յը-
տակ կերպով ցոյց տուիք կառավարութեանս

մէկ վտանգը, և ապա ինչ հանգիստ փա-
տեղով հաստատելիք ձեր կարծիքը, որ
ես որոշեցի ձեր դադարեցնելը կատարե-
լապէս ընդունել և ձեր յիշատակաբար
Միտիթէօսին մէջ հրատարակել տալ:

Ձեր գրութիւնը յօժարամտութեամբ
կընդունեմ, զի ստորագրեալ անոր համար, որ
երկար ժամանակէ ՚ի վեր, ինչպէս դիտէք,
միջոց մը կը փառէի տեղութեան վարկը (քը-
ռէտի) հաստատ հիման մը վրայ դնելու, և
վարչութեան ամեն ճիւղերուն ծախքը կա-
նոնաւորելու գրութեան ներքեւ ձգելու:
Բայց այս նոր գրութիւնն օգտակար կեր-
պով չկրնար ըլլալ թէ որ անոր ամեն գր-
ւարութեանց ըրած խելամուտ ու վերահա-
տու եղող անձը չուզէ ինքզինք անոր գոր-
ծադրութեանը նուիրել: Ասոր համար ձեզ
զանազան պաշտօնեայ կանուանեմ, և զոչ
կրկամ այս դործին ինքզինքնիկ նուիրել-
նէք, որուն արդիւնքը նպատակաւոր պիտի
ըլլայ ընդհանուր շահուց: Համարեմ եմ
որ այս նոր կացութեան մէջ ալ չպիտի
դադրէք առջի պէս անհամարեցնութեան
ու հայրենասիրութեան փորձեր ինձի տա-
լէ:

Ընդունեցէք, Պ. Ֆուլտ, իմ անկեղծ
բարեկամութեան հաւատարմութիւնը:

12 նոյեմբեր 1861

ՆԱԲՈՒԵՆՈՒ

Պաղկոյ լրագրիւնները մանաւանդ ա-
զատամիտները ծախմաշին կը գրուատեն
կայսրն ըրած վերջիշեալ ռաւարկատու-
կան յայտարարութիւններն և զանազան
վիճակ, բարեւոյցելու համար վեհապետա-
կան մէկ ամենակարեւոր իրաւունքը ղը-
հելու արեւմտամտութիւնը:

Երբոյ լրագրիւններն ալ միաձայն գո-
վարանկել են Պաղկոյ լրագրիւններուն,
և ուրախ կրկան Պ. Ֆուլտին զանազան
պաշտօնեայ ընտրուելուն վրայ: Եսնք կը
յուսան թէ Պ. Ֆուլտ զանազան երու-
մուտքը հաւասարակշիւութեամբ զին-
ուորական ամբաւ ծախքերը նուազեցնե-
լու առաջարկութիւնն պիտի ընէ: Բայց
աս յոյսերին կրնայ կատարուած գտնել
Եւրոպայի այժմեան վիճակին մէջ ուր
եօթմասուն միլիոն ժողովուրդ այսօրուան
օրս ծառայութեան ազատութեան, հա-
լրատահարութեան անկախութեան հաս-
նելու համար կը յուզին: Եւ քանի որ այս
յուզմունքը առեւ, տեղութիւններն ինչ-
պէս կրնան իրենց զինուորական պատրաս-
տութիւնները և հետեւաբար ծախքերը
նուազեցնել:

Իստախոյ ազգային երեսփոխանաց խոր-
հրդարանը նոյեմբ. 8/20 ին բացուեցաւ:

Յիշեալ տեղութեան առաջին պաշ-
տօնեայ Պ. Ուրաղոյն Զ. Ուրաղոյն
լուծմանը համար կառավարութեան ը-
րած ջանքերուն վրայ քանի մը տեղեկու-
թիւններ տուաւ սոցալին երեսփոխանաց
ժողովին: « Կառավարութեան նպատակն
էր, ըսաւ, կրօնը արտօնութեան հետ,
տեղութիւնը երկեղեցւոյ հետ համաձայ-
նեցնել: Եւս մտքը հիմնադր մը շինեց
Պաղկոյ ներկայացնելու համար, և Եւս
բօլէն կայսրն ալ միջնորդութիւնը խորհրդ
այս բանին համար: Բայց Զ. Ուրաղոյն
եաց անհաշտելի արամադրութիւններուն
սրտածառաւ՝ կայսրն միջնորդութիւնը չի

կրցաւ արդիւնք մը ունենալ: Եսնք ը-
տեղէ ետեւ Պ. Ուրաղոյն ընդհանուր
ժողովին աչքին առջեւ դրաւ վերջի
լուծ. հիմնադրը, որուն մէջ Զ. Ուրաղոյն
խնդրոյն լուծմանը համար հետեւեալ պայ-
մաններն առաջարկուած էին: Պաղկոյ իր
իշխանական պիւնտի թիւնը, անոր նախա-
րելութիւնը և սովորութեամբ հաստատ
լուծ. ուրիշ արտօնութիւններն հաստատ
պիտի պահէ: Պաղկոյններն իշխանի արտ-
ղոսը պիտի պահէ: Պաղկոյ լրագրարա-
զատութիւնն պիտի ունենայ աստուածային
իրաւանց գործերու համար իրեն պըլիս և
կեղեցւոյ, և կանոնական իրաւանց գոր-
ծերու համար իրեն Պաղկոյնը արեւ-
մուտք և առաջնորդ վիճակին Իստախոյ:
Իրաւունք պիտի ունենայ նուիրակներ
գումը զընելու, կաթոլիկ եպիսկոպոսաց
հետ հարաբերելու՝ առանց կառավա-
րութեան միջամտութեան, և սինոդներ
ու եկեղեցական ընդհանուր ժողովներ
գումարելու: Եպիսկոպոսներն ու ժողո-
վարաւոր քահանայներն անկախութիւն
պիտի վայելեն՝ միայն պատժական օրինաց
ընդհանուր իրաւունքին տակը ըլլալով:
Թաղաւոր եկեղեցականաց շահերուն չի
պիտի խառնուի: Երեսփոխան եպիսկոպո-
սաց կարգմանը խառնուելէ ետ պիտի կե-
նայ, և Ս. Եթովպիոյ որոշեալ տուրք մը
պիտի կապէ: »

Եւս առաջարկութիւններն ալ չեն
կրցեր Պաղկոյն հաւանութիւնը ստանալ:
Սակայն իտալական կառավարութիւն
նը իմաց տուեր է Պաղկոյն կառավարու-
թեան, թէ ինքը դժուարաւ կրնայ զըս-
պել ժողովրդեան անհամբերութիւնը որ
անպատճառ իր միջնորդաբար (Զ. Ուրաղոյն)
ձեռք անցունել կուզէ:

Պէ՛ճըպոյն Ինտերնացիոնալ լրագրին
խօսքին նայելով, Զ. Ուրաղոյն գաղղական նոր
դեպքն Պ. Տը Լալլէթ մարքիզին
հրահանգ արուել է Պաղկոյ քաղցրու-
թեամբ համադրելու, և իր խորհրդականնե-
րուն թելադրած յառաւորութեան ծանկն
դուրս հանելու, որուն հետեւանք կա-
թոլիկ եկեղեցւոյ միութեան քայքայում
կ'սպառնայ:

Եւրոպայի լրագրիւններ բոլորովն չէ ջն-
ջուած Հարաւային Իստախոյ մէջէն, բայց
ամեն տեղ աւազակները կը զարնուին ու
կըցը ուրիշ:

Արշաւային Պաղկոյ լրագրիւնն-
րուն գրուած նամակները կը հաստատեն
Եւրոպայի զինուորական կառավարիչ
Ժեյմս Դեյվիսի զօրապետին անձնատուա-
նութիւնը որ հետեւեալ պարագաներով
եղեր է:

« Արմա՛ ձեզի հարաբերել, կրէ թըլ-
թակից մը, այն ամեն պարագաները որ
պատճառ եղան Ժեյմս Դեյվիսի զօրապե-
տին ծածկախորհուրդ մահուանը, և տե-
ղեկութիւններու ձեռքութեամբ երաշխա-
ւորել: »

« Եւրոպայի պաշտօնական վիճակն հը-
րատարակուելէ ետեւ, հոկտ. 14 ին օրը
զինուորական ժողով մը եղաւ՝ հետեւեալ

որը եկեղեցիներուն մէջ կատարուելից հորեհանգստեան պաշտօններուն առիթով պէտք եղած զինուորական միջոցները որոշելու համար: Օտարական կարծիքները յառաջ դրուեցան: Եւ հաստատել ընդհանուր կառավարիչ Լամպերթ կոմս զօրապետը չափաւորութեան կը միտէր: Դերսթեյնգլի զօրապետը, ծերակուտի անդամ Քրեյթսոնի և Քրեյթսոնի զօրապետն աւանդական միջոցներ կառավարելէն, և ասոնց կարծիքը յաջորդելու:

«Քրեյթսոնը որ զօրքերը հանգրստեան պաշտօնին աւարտելէն առաջ եկեղեցիները պաշարեն, կանայք աղատ դուրս թող տան և այրելը բռնեն բերքը տանին: Հոն տասներկու տարեկանէն մինչեւ քառասուն տարեկան մարդոց զուլան անկէն ու հեռաւոր զօրաց գունդերուն մէջ զինուորութեան դրին:»

«Եւս հրամանը ստորագրուեցաւ: Բայց բերքին կառավարիչ Լամպերթը պետք տեսնելով իրեն պահպանութեանը յանձնուած բանտարկեալներուն բազմութիւնը, պարտք համարեց գործի ձեռքը զարնելէն առաջ Լամպերթ կոմսին հարցնել թէ ի՞նչ կը փայտէ ընել: Առաւելըն անանկ համարուեալ էին թէ Լամպերթը մէջ ապստամբութիւն ելելու փայտէր, ուստի բերքին կառավարիչն ալ կը մտածէր, որ այն միջոցին բերքին մէջ այնչափ բանտարկեալ լցուած գանձուիլը գիտարութեան պատճառ կրկնուի: Եւս նկատմամբ Լամպերթ կոմսն ալ չհամարձակեցաւ առջև որոշման վրայ հաստատ կենալու, և հաղարի չափ մարդ արձակել տուաւ:»

«Լամպերթը զօրապետը Լամպերթ կոմսին քովէն դուրս ելելուն Դերսթեյնգլի զօրապետին տունը գնաց և Լամպերթ կոմսին առաջ հրամանն անոր խնայուց: Դերսթեյնգլի զօրապետը բարկանալով խտուր կշտամբեց Լամպերթ զօրապետը որ գայեր Լամպերթ կոմսին բան հասկըցուցեր ու հրաման խնդրէր էր, և այնպէս չարաչար թշտամանեց զանի, որ բերդը դառնալուն Լամպերթ զօրապետը կաթուած իջեցուց և մինչև ցայսօր անկողնին է:»

«Դերսթեյնգլի զօրապետը սաստիկ բարկանալով զինուորական ժողովին որոշումն անգործադրելէ մնալուն վրայ, անմիջապէս ելաւ Լամպերթ կոմսին գնաց: Երբեք պաշտօնակալ ներկայ էին այս տեսակցութեան: «Ի՞նչ իրաւամբ այն հազար բանտարկեալները թող տարու հրաման ըրէր, հարցուց Դերսթեյնգլի:»

«Եւս հաստատութեան տեղաւոր իրաւունքովը, ըրի, պատասխանեց Լամպերթ, և ասոր համար մէկու մը հաշիւ տարու պարտաւոր չեմ:» — Գիտցած եղբայր, կոմս, բաւ Դերսթեյնգլի, որ պաշարման վիճակի ժամանակ թաղաւորութեան տեղակալը զինուորական տեսչական պետը է հնազանդի: Դուք սիրոյ չունեցաք եղած որոշումը գործադրելու, ուրեմն դուք վատ էք:»

«Լամպերթ կոմսն ալ սա պատասխանը առաւ: Հանդարտութեամբ: «Օրապետ, երկուքս մէկը պիտի մեռնի փաղաւն օրը:» Կոմսին պաշտօնակալներն հասկնալով այս երկու անձանց իրարու հետ մեղադրութեան ծայր հետեւանքը, միջնորդութիւն ընել ուզեցին, բայց Լամպերթ կոմսն անխախտ կեցաւ իր խօսքին վրայ: Սակայն ձայն չէլեւելաւ համար հաճեցաւ որ երկուքն վրայ վիճակ ձգուի, ու որով ելել նէ՝ անկիս ինքնինը սարձանակով կարնէ: Եսոր փայ կապտանակալներէն մէկը թաշկինակի մը ծայրը կապ մը շինեց, ձեռքին մէջ բռնեց, ու երկու ծայրը դուրս ձգելով՝ երկուքն ներկաւ յայտուց որ ընտրեն: Դերսթեյնգլի ընտրեց, ու մահուան վիճակ իրեն կաւ:»

«Ընտրեալէն առաջ գնաց, ու երբ Էտրանակի պարտեց իր գլուխը: Եւս ձայն անդամին չլարնուեցաւ: Երկրորդին՝ գլուխը աւելին քով գլուխը երրորդին գանկին մէկ մարդ թաւաւ: Բայց շուտով

մեռաւ: Քանի մը օր դիմաւոր ջաւերով տանջուեցաւ, և ուզեց Գիտարութեան շոյքներէն խնամուիլ, ինչպէս որ խնամուեցաւ մինչև մեռած փայլեանը:»

«Եւս յաջորդ արտի լուսնունքներէն Լամպերթ կոմսը ալ պարսկերէն և արաբերէնով, ուղեց շուտով հեռանալ այս արաշտակ տեղէն՝ որ իր առաջութիւնն ու համարը միանգամայն սպաննէր էր: Զրաման ուղեց միջոցով և առջ կիսեց, որպէս որ Առաւելը կառավարութիւնը կուգէր որ չմեղէր և իր պաշտօնին վրայ մնար:»

«Երկրորդ արտի գրութիւնը (ստորութիւնը) Եւս հաստատին մէջ ներկայացրեցող ներքին երկու գլխաւորները՝ Քրեյթսոնի և Քրեյթսոնի շատ չանցաւ Սուրբ Գանթի զօրապետին միջոցը դրուելէն, և վերջին ծայր խտուրութիւն բանեցրել ըսկրան: Կատարեալական տեսանքներ կաղմեցին, ձերբակալութեան ցանկեր բացին որոց վրայ նշանակեցին չէ թէ զուլը տարցած մարդիկներն և ամեն ցոյցերուն առջև ինչո՞ղ ծանուցեալ երկուստեք ներք, այլ ընդհանուրապէս աշխարհ մարդիկ որոց չափաւորութիւնն ու զիջքը քաղաքին դուրս կը դնէր զիջքը:»

«Կարմիրները չեն որ մեզի հոգ կուտան, կըսէր Քրեյթսոնի իր բարեկամը՝ ներքին մէկուն: Գանձը շուտով կը լըն միջոցները: Այլ սա ցած չափաւորներն են որ մեզի ներքինին կը պատճառեն:»

«Կարմիր հրամայած և երբեք կարելի արտօնութիւն մը ցոյց տրուած ընտրութիւնները սա չար հետեւանքը ունեցան, որ առաջ ժողովրդեան սիրած անձնքը կառավարութեան ծանօթ և անոր կատարածանքը նշուակ կրկնուի: Եւս պատճառաւ է որ Զորքը ծայրէն ընկերութեան բոլոր խորհրդակցանքներն ու հին թղթակիցները հիմա ոտիկանութեան հակադրութեանը ներքին դրուած են:»

«Լամպերթի թեմական առաջնորդը ձերբակալ ըլլալէ ու բանտարկուելէ ետեւ, կրօնից պաշտօնեայ Պ. Զիւլի հրաման ըրաւ կրկին որ ուրիշ առաջնորդ մը ընտրեն: Կրկին ալ պատասխան տրուաւ թէ եկեղեցական կանոնները կոր գիլեն նոր առաջնորդ մը ընտրել քանի որ պաշտօնին տէրը կեղծանի է: Պ. Զիւլի, ինչպէս կ'ըսէի, եկեղեցական կանոնաց համարութիւն ունենալով, նոյն կանոններէն յօդուած մը ի՞նչ որ կըսէր թէ վիճակի մը առաջնորդը բարբարոսութեամբ ինչո՞ղ նէ՝ տեղը ուրիշ մը կըրնայ դրուիլ:»

«Կրօնից պաշտօնէին այս միտմտ յիշատակութիւնը քաղաքին մէջ ամենուն բերանը խնամ է կերպ կերպ մեկնութիւններով:»

Երբեք կառավարութիւնը նոր օրէնք մը հաստատեց անանկացողներուն համար:»

«Ընտրեցին արամադրութեանը համար, շատ անգամ անանկերը ժամանակ մը բանտը նստելէ ետեւ իրենց պարտքէն կազմակերպ, և իրենց անարժէք ստացուածներն ալ ձեռքերնին կը մնար:»

«Նոր օրէնքն» ընդհանրական առնել լիքի տէրերուն արտօնութիւն կուտայ անանկին տաքցուածքը դրուելու: Եւս պարտական անգիտեցներ ալ իրենց ըստացուածքը ձեռքերնուն չհանելու համար՝ օտար երկիր դադած նստած են: Նոր օրէնքն հրաման կընէ որ անանկները Երկրի կանգուն իրենց պարտքը մարդկութեւ, և թէ որ չերժան, ինչքերնին դրուուի:»

«Պ. Զիւլի Կոմսը անոնց լրագիր կը ծանուցանէ թէ Միջոցիկ հասարակարկութեան անկորդ վիճակը միտքան միջնորդութեամբ բարեկարգելու համար Երկրի, Գաղղիոյ և Եւրոպոյ կառավարութեանց մէջ եղած որոշման առաջին պայմանն է Միջոցիկ միջադարձը

պաշտօնակալ Մեյն-Ժոնսոն-Մեյն ընտրելու անմիջապէս դադնել տեսնուի, որպէս զի միջադարձը կարող չըլլայ զինուորութիւն ընելու և դործը առանց մեծ արիւնհեղութեան լինայ: Բայց կերակի որ կ'ըսէի իմ արիւնհեղութեան հարց չլիքի մնայ:»

«Երբեք, կըսէ Բաթի իր քրոջիցը, Միջոցիկ մէջ զի իր տարցած մաս մը կայ որ կուգէ Եւրոպոյ երբեք մեծ տեսչութեանց հետ անոյս և առանց նպատակի կաւ մը ընել ու անոնց դէմ դընել, բայց միւս կողմանէ անոր դէմ խոհեմ մաս մը կայ երկրին մեծ դերքաւ տաններէն, մեծ հողատէրերէն և զբնակաւոր փառաւորներէն կաղմեւած, որ միշտ կը հարստահարուէր յանգուզն և անցող փոքր մասէ մը: Բայց հիմա պաշտօնակալութեան յոյս տեսնելով՝ կը յօժարի միջնորդ տէրութեանց հետ խորհրդակցելու, և երկրին մէկ քանի քաղաքները առ ժամանակեայ կերպով անոնց յանձնելու, սա պայմանաւ որ երկրին անոնց անշահախօսի պաշտօնակալները ներքին կարող ըլլայ աղատութեամբ իր կարծիքն յայտնելու և հաստատ ու տեղաւոր կան կառավարութիւն մը իրեն համար ընտրելու:»

«Զինուորական մէջ անխնամութիւնն ու բարբարոսական արիւնհեղութիւնները կը շարունակեն:»

«Մեկուկէն յուլիս 10 թուով անգլիական Սրբա լրագրին գրուած նամակ մը հետեւեալ խորհրդը կընէ Զինուորական ներկայ վիճակին վրայ:»

«Զինուորական ցուցուցած տեսարանն արեւոտու է: Կատարները չեն դադարել իրենց ծանօնու վրայ գտնուած քաղաքներն ու գեղերը այրեալներ ընելէ: Եւս տեղ աւերում ու թշուառութիւն է տեսնուած: Եւս հարց է գաղափար մը ունենալ տարաւայաց զուլաններն գաղաւթները վրայ: Եւս կըսուի Զինուորական բաղդը օտարապետին ձեռքն է: ան կընայ աղատել այս երկիրը իր աւերող ներքին ձեռքէն՝ որ Զինուորական փորձն են:»

«Յուլիս ամսոյ սկիզբը Երկրի քաղաքն առնուեցաւ: Բնակիչները թուրք անցան և քաղաքը կողպուեցաւ ու կըրակի տրուեցաւ ըստ սովորութեան: Երբեք քաղաքի մը վրայ յարձակում կըլլայ բնակիչները գիտեն գլխունուն դաղբը, ուստի և չեն պաշտպանել ինքնին: Եւս զօրքերը դիմադրութիւն կընեն: Ուստի անոնք կը և ոչ կայսերականները կ'ենոց խնայել չեն գիտեր: Եւս հարց է գաղափար մը ունենալ այս մարդոց գաղաւթները վրայ:»

«Բնուութեան իշխանութիւնը սովորական է այս երկրին մէջ, որ 400 միլիոն բնակիչ ունի: Բայց երկիրը բռնութեան և սարսափի տակ է: Երբեք քաղաք մը առնուի, բնակիչները դիմադրով որ պիտի սպաննուին, ինքնինքնին կ'սպաննեն: Եւս տեսաի անձնապատկարութիւն ընտրել է իրենց, միայն թէ այս զինուորականներուն ձեռքը չիման: Թէ որ մէկը յաջող ինքզինքը մահուանէ աղաւթելու, յետին թշուառութեան մէջ կ'իյնայ, և յուսահատութեան անօթութեամբ կը մեռնի:»

«Եւս իր բերաւոր մարդիկ խեղճութեամբ ու անօթի մեռան այս աղատում բութեան սկսելէն ի վեր:»

Երբեք մէջ հիւսիսականներն որ ըստ օրէ կը յաւաքանան, Դարձուրդը չուկեր երբեք զիջում ընել և կը պահանջէ պատերազմն անխնայ յաւաքանիկ հարստապիս տապալակեալ նահանգներուն դէմ: Բայց կողմնակցութիւնները հասարակապետութեան այս ծանրակրօն վիճակին առջև իրենց անհամաձայնութիւնները մէկոյ թողով միարանած են ապստամբութիւնը նուաճելու և զե

րուելու: Երբեք մէջ հիւսիսականներն որ ըստ օրէ կը յաւաքանան, Դարձուրդը չուկեր երբեք զիջում ընել և կը պահանջէ պատերազմն անխնայ յաւաքանիկ հարստապիս տապալակեալ նահանգներուն դէմ: Բայց կողմնակցութիւնները հասարակապետութեան այս ծանրակրօն վիճակին առջև իրենց անհամաձայնութիւնները մէկոյ թողով միարանած են ապստամբութիւնը նուաճելու և զե

Երբեք մէջ Եւս հարց է գաղափար մը ունենալ տարաւայաց զուլաններն գաղաւթները վրայ: Եւս կըսուի Զինուորական բաղդը օտարապետին ձեռքն է: ան կընայ աղատել այս երկիրը իր աւերող ներքին ձեռքէն՝ որ Զինուորական փորձն են:»

«Եւս հիւսիսականներն որ ըստ օրէ կը յաւաքանան, Դարձուրդը չուկեր երբեք զիջում ընել և կը պահանջէ պատերազմն անխնայ յաւաքանիկ հարստապիս տապալակեալ նահանգներուն դէմ: Բայց կողմնակցութիւնները հասարակապետութեան այս ծանրակրօն վիճակին առջև իրենց անհամաձայնութիւնները մէկոյ թողով միարանած են ապստամբութիւնը նուաճելու և զե

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

«Սուր համարանքու և տեղական լրագրի մը հրատարակած քանի մը լուրերուն պատճառաւ երկրի մը ծաւեցաւ ամենուն մտքին մէջ, և դրամաց զինք յանկարծակի տարապայման կերպով բարձրացաւ:»

«Կառավարութիւնը յայտարարութիւն կընէ թէ 1861 տարին 15 ին լրագրաց մէջ հրատարակած գրական հիմնադրին մէջ ամենեւին փոփոխութիւն մը եղած չէ: Եւ թէ որ Բ. Գուրու չափաւորութիւններ, ալ մոյցունէ նոյն հիմնադրին մէջ, հասարակութեան աւելի ապահովութիւններ տարու և թղթադրամ մը որոշեալ գումարը պահուցնելու նը պատակաւ միայն կընայ ըլլալ:»

Երբեք երբեք միջադարձը քանի և օտարապետի գլխաւոր սեղանաւոր ներքին ու փառաւորներէն անոնք բարձրապատիւ Եւս փաշային ներկայացան դրամաց բարձրանալուն վրայ իրենց կարծիքն իմացնելու, և հետեւեալ օրն ալ պաշտօնից ժողով գումարուեցաւ այս խնդրոյ վրայ:»

Կարգադրեալ Դուռնայ լրագրին խօսքին նայելով վերոյիշեալ սեղանաւորներն ու փառաւորներէն փոխանակութեանց պայտի բարձրանալուն պատճառ թղթադրամներուն շատապը համարելով՝ առաջին առնելու համար հետեւեալ միջոցն առաջարկել են:»

Սեմադուր թղթադրամ ունեցողներուն առաջարկել որ մինչև յուսիս ջիկայ մարտ ամիսը թղթադրամին դուրս չհանեն: Եսոր փոխարէն Դուռնայի վրայ փոխանակազիր խոստացուի իրենց հարկերն 20-25 շահով, այսինքն ամեն մէկ իրաւ սթեւելին համար այժմեան զինքն 40 կամ 50 դուրուշ վար:»

Եւս պայմանով պահուելը կամ շրջաբերութեան չհանուելը թղթադրամները երկու պայմանաւոր կողմերէն ինքնուրու տեղ մը պահուին:»

Երբեք վրայ փոխանակազիր խոստումը պիտի ընէ թղթադրամաց վճարման յանձնաժողովը, որ այս կերպով փոխանակութեան Կանգլի գործ կատարած կըլլայ:»

երկար իրականություն համար զուարճարկ
զբոսանք մի կրնայ համարուի :

Այս փորձը ընելու համար՝

1. Գուրմի օդը ցուրտ բայց չոր ըլլալու է :

2. Տանը ներսի սենեակները խիստ
ջերմ են մանուկները խիստ չոր ըլլալու են :

3. Սենեակին մէջ հաստ բուրդէ
կամ թաւիէ դորդ (խալը) փռուած ըլլալու է :

4. Փորձը ընող անձը բնութեամբ աւրինոտ
ըլլալու է : մետաքսէ կամ բուրդէ հագուած
է և հագուած և ոտքն ալ բարակ կոշիկներ
(ֆիլառ կամ թէւրիկ) հագած ըլլալու է :

Այս պայմաններով փորձը ընող անձը
պէտք է սենեակին մէջ արագութեամբ
քայլ ամեն կողմ, ոտքը դորդին քսելով :
Հատ չանցած՝ յիշեալ անձը երեքօրեակա
նութեամբ կը լցուի, և մետաքսէ նիւթերու
դպչելուն պէս՝ մատուցեցնուի ծաղիկներէ
կոշիկներ կը ցարկեցնեն : Մարդիկ եղած են,
կրտէ յիշեալ լապտեր, որ իրենց մատին
ծարձով կապի կանգնեցնելը փառած են և
նիւթէ բռնկուցած :

Փորձը աւելի գիւրդին կրնայ թէ որ
փորձն ընողը ձեռքը մետաքսէ նիւթ մը
բռնած ըլլայ :

Թէ որ այս միջոցին դուրսէն մէկը
մտնէ սենեակը և փորձն ընողին դպի, եւ
լեքորական սաստիկ ցնցում մը կզգայ,
երեքօրեակա մեքենայի մը դպչելու պէս :

Այս փորձը տարիքը առած անձանց
ձեռքով չյաջողել եղեր :

— Ամերիկայի լապտեր մը Գաղղիոյ
Պանթային մէջ երեք տարիէ ի վեր գիւլ
ւած ոսկին շատութեամբ վրայ խորհրդ
դածելով՝ կրտէ թէ այսչափ ոսկին շա
տութեամբ գիտական գիւտի մը արդիւնք
է, որուն մեծագոյնը Կարթագեն իրեն
սեփականել է : Փարիզի մէջ գաղտնաբար
ոսկի կը շինուի կրտէ, որուն գիտական
նիւթերը ոչ կապար և ոչ մկնդեղ են :
Եւ թէպէտ որչափ բան գոյանալը չգիտցը
ւիր, բայց սա ստոյգ է որ ծանրագին
նիւթերը հարկաւոր լիպտերով ծա
ծուկ տել մը կը պահուին ամեն ամսոյ
1ին : Գործաւորները դուրս չեն կրնար
ելլել : բայց դորձն արդէն իմացուած է :

Այս առ ի կարծ լուրերը տալէ ետեւ՝
յիշեալ լապտերը կաւելցնեն թէ ամեն
հրաշքի գիւտէ մը ետեւ : Կարծաւոր զե
պասանութիւններն անհաւատալի բռն
ւած բան մը չունին :

— Ներքինի Լապտերը կը
ծանուցանէ թէ երկար ժամանակէ ի վեր
վէճի նիւթ եղած խնդիր մը այս օրերս
լուծուել է : Չիու, Չորիկ և էշու մի
սերը այսուհետեւ ժողովրդեան սովորա
կան ուսուցիչ պիտի ըլլան : Եւ թէ ինչ
նիւթերն երեւելները ժողովրդեան օրինակ
ըլլալու համար կոշիկներ մը բրեր են, ու
լուսն մէջ բոլոր կերակուրները ձիւ, Չու
րիկ և էշու մտով շինուած են : Այդնա
կանք ամենն ալ կը փայտն թէ խիստ հա
մեղ էին կերակուրները, մանուկներ ձի
ուն արշաւակը (հաշտում) և Չորիկն ողնա
շարին միտերուն շամբուրով խորովածը
(քեպպո) թէ՛ համին և թէ՛ հոտին կող
մանէ անման դատուել է : Եւ անման
խորովածն ալ նոյն յաջողութիւնը պիտի
գտնէր թէ որ ամբողջ կենդանին միտեր
առաւ խորովեալ չըլլար, որով ամեն կող
մը հաւասար չէր կրցեր ելիլ :

— Պէնսիլի համալսարանին դասա
տուներէն մէկը՝ աշխարհիս բնակչացը վը
րոյ հետեւեալ հետաքրքրական զննու
թիւններն ըրած է :

Բոլոր երկրաբանական բնակչաց թիւն
է 1283 միլիոն, որ հետեւեալ կերպով կը
բաժնուի :

Եւրոպա՝	272	միլիոն .
Ասիա՝	720	" .
Ամերիկա՝	200	" .
Աֆրիկէ՝	89	" .
Աւսթրալիա՝	2	" .

Համ. 1283 միլիոն .

Միջին հաշուով մէկ տարուան մէջ
մեռնողներուն թիւն է՝ 32 միլիոն : Այս
հաշուով մէկ օրը 87761 մարդ կը մեռ
նի, մէկ ժամու մէջ 2753 և մէկ վայրկե
նի մէջ 61 : Բայց է որ մէկ երկվայրկեա
նի (սանիէ) մէջ մարդ մը կը մեռնի : Իսկ
ձմեռներուն թիւն է հաւանական հաշ
ուով՝ մէկ վայրկեան մէջ 70 կամ 80 հո
գի :

Պաշտու. Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ
թաղին մէջ նոր կառուցանելիք մանչ
եւ աղջիկ տղայոց դպրատան շինու
թեանը համար բարեհաճ զուարթանէ
րէ նորհուած նպաստին ցուցակը
(Շարունակութիւն)

Գուրուշ	103800	Կախնիթաց թուոյն դուրմար .
250	Համարձուածան Զօհանէս աղա .	
100	Գալսեղեկան Մարտիրոս աղա .	
100	Պէկեան Թադէոս աղա .	
250	Սարաֆեան Գրիգոր աղա .	
1000	Մեղրու ման Եղեքանդր աղա .	
1000	Շապուրով Պապուսար աղա .	
500	Արա Մանգալիան Տ. Զօհանէս սոյ .	
500	Երեկեան Կան աղա .	
250	Պէտերեղեան Մկրտիչ աղա .	
100	Նանտեան Երեմիա աղա .	
100	Զօհանէսեան Գեորգ աղա .	
250	Դուշաքեան Զաւոր աղա .	
100	Սարգիսեան Կիկոյոս աղա .	
500	Խաւրեան Բեդրակ աղա .	
250	Երուսաղիմ աղա Պարեան օղլու .	
100	Պէտրոսեան Սարգիս աղա .	
250	Հահինեան Պետրոս աղա .	
100	Ինքնեղեան Կոմիտաս աղա .	
250	Չալաքեան Կառիպ աղա .	
100	Մեհարեան Սարգիս աղա .	
100	Չեքիճեան Գրիգոր աղա .	
50	Խալմաճեան Ստեփան աղա .	
50	Սակիբեան Միքայէլ աղա .	
100	Համեան Կոմիտիկ աղա .	
100	Ռուբինեան Ռուբէն աղա .	
100	Հիւսէյնեան Սահակ աղա .	
50	Լաւրիան Լաւրիկ աղա .	
50	Սիմեոնեան Մ. Զաւոր աղա .	
40	Ռուբինեան Զարութիւն աղա .	
100	Մալաքեան Զարութիւն աղա .	
100	Մամուրեան Մատթէոս աղա .	
40	Չուխաճեան Տիգրան աղա .	
50	Թիւրքեան Զօհանէս աղա .	
370	Զուքէ հաւարում .	
60	Թապսէ հաւարում .	
500	Թապաւաղեւորեան Մ. Զօ հանէս աղա .	
100	Մամուրեան Ռուբէն աղա .	
100	Գապճեան Կարապետ աղա .	
500	Տորթոր Գ. Մուշեան .	

* Տես թիւ 540 .

500 Պէտրեան Խաչիկ աղա .
100 Զօհանէսեան Գեորգ աղա .
40 Կարապետեան Թադէոս աղա .
113760
Սահեպու ճեղքեալ թուով

ՄԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Սեղանաւորաց տուներու մէջ երկար
ժամանակէ ի վեր Տաճիկեան լեզուի դը
րագրութիւն ընող յարգոյ Սեփեան
Կաւիթ աղան Մեծ նոր խանին վերի
դրանը մէջ թիւ 3 սենեակը կը նստի
և Տաճիկեան աղերսագիր, սեղեկագիր
պարսկագիր, բրթեթթ, տուճար և այ
լն կը գրէ որուն որ պէտք ըլլայ : Ասոնց
մէ զատ նաև Գաղղիկեան գրուածները
Տաճիկեան կը թարգմանէ :

Լանկա Սեփեթճի Սօգաղին տուն
մը կայ ծախու. ունի չորս սենեակ, մէկ
ջահօր մը, և չորս հարկը կանգունեան աւ
ելի պարտէզ : Ըսնց մէ զատ պարտէ
զին կողմը փողոցին վրայ սրճարան մը և
երկու խանութ ունի, մէկը նպարավաճա
ռի, և միւսը քարահովի :

Ուղղը լապտերս գործակալ Զարու
թիւնին հետ պէտք է տեսնուի :

Աս քաղաքը շաբաթ անգամ մը կելլէ
գործարարի օրերը : Որ կուգէ կրնայ ստո
րագրելի, Կ. Պօլիս՝ Զինիկ խանը քաղաք
գրասենեակը : Իսկ դուրսերը հոգաբարձու
ներն են՝

ԻՋՄԻՐ. Յօնանեան աղա Մագուստեան :
ԵԳԻՊՏՈՍ. Շաաք աղա Ալիարեան :
ԱՆԴՐՈՒՆԱՆՈՒՅՈՒՄ. Մանտեի Սուրիաս
աղա Գալուստեան :
ՏՐԱՊԵՆՈՍ. Պ. Խալապուր Էլմասեան :
ԹՈՒՄԱԹ. Մանտեի Թալոյ աղա Աղա
ղանեան :
ԿԱՐՏ. Կարապետ պատուելի Զաբար
եան :
ՊՐՈՒՍԱ. Կարապետ աղա Էսիկեհիր
լիեան :
ՆԻՍՈՒՏԻՅԱ. Պ. Տ. Մուրատեան :
ԹԵՔԵՐԱՍԱ. Պ. Իրիգոր Մալաքապեան :
ԱՆԱ. Պ. Մկրտիչ Տ. Ատուեան :
ԽԱՐԵԲԵՐ. Պ. Կեորգ Չափարեան :
ԵՐԶԱԿԱ. Մ. Դանիէլ աղա Խաղանճեան :
ԱՍՏԱՐԱՍ. Մանտեի Թալոյ աղա Յ.
Գրիգորեան :
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուի ուղղ
ները՝ այս տեղերէն մեկուն հետ կրնայ
քղակցիլ :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ	Չորեքշաբթի	Ե.՝	Ուր.	Շաբ.	Բ.՝	Գ.՝
ԹՂԹԱԳՐԱՄՈՂ	15	16	17	18	20	21
22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ						
Օրմանան լիրա Մէճիւրիէ	217-30	215-30	212-30	218-30	225	212
« 20նոյ (Սեփեթ)	42-30	42	41-30	45	44	
Խաչիկէ թաւիկի	89-18	88-28	88-38	88	88-20	
Էսհամը ճէպիւր	71-20	71-18	72-20	75	74	
Անդղիական լիրա	255	254	250	258	245	
Գաղղիոյ 20 ֆրանքոյ ոսկի	195	188	186-20	188	195	
« 5 ֆրանքոյ արծաթ	47-20	46-20	46	47	48	
Ռուսի բոլ խմբեակալ	198	191	189-20	192	196	
Գարպուսի	56	56	35-30	54	55	
Սօֆորին	527	505	550	550	555	
Աւստրոյ դրամ	110	102	100-20	112	115	
Հնդկոյ քաշման	780	880	970	1100	1150	

ՓՈՒՍԱՆԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊԻՈ) ԳԻՆԵՐԸ	Չորեքշաբթի	Ե.՝	Ուր.	Շաբ.	Բ.՝	Գ.՝
ԹՂԹԱԳՐԱՄՈՂ ԱՌԱՅՑ ՍԳՐԱՅԻՑԻ	15	16	17	18	20	21
22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ						
Շուրա 31 օր պայմանաւոր	«	«	«	«	«	«
« 5 ամիս	«	«	«	«	«	«
Փարիզ	«	«	«	«	«	«
Մարսիլիա	«	«	«	«	«	«
Վիեննա	«	«	«	«	«	«
Թրիեստ	«	«	«	«	«	«
Լիւթից	«	«	«	«	«	«
Ճէնովա Լ.Ն.	«	«	«	«	«	«

ԱՐՄՏԻՐ	Չորեքշաբթի	Ե.՝	Ուր.	Շաբ.	Բ.՝	Գ.՝
ՊՈԼԻՍ 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ						
Յորեն Բուճիլի	45-48					
« Խոնայիլի	50-55					
« Կալացի	—					
« Թալաշ	52-55					
« Խալապիլի կակուղ	42-44					
« Բուճիլի կակուղ	44-45					
Երկրպագորին կալացի	51-52					
արի Բուճիլի	49-20					
Վաճառանոցի մէջ կայ ընդ ամենը	60000					
Գրեւ. Կորեն և 20000 Գրեւ. Գրեւ.						

ՄԵՏԱՔՍ (ԻՓԵՔ)	Չորեքշաբթի	Ե.՝	Ուր.	Շաբ.	Բ.՝	Գ.՝
Տէմբրաշ Ընտիր տակ	«	«	«	«	«	«
« 1	«	«	«	«	«	«
« 2	«	«	«	«	«	«
« 3	«	«	«	«	«	«
Մէլէ Պրուսա ընտիր տակ	«	«	«	«	«	«
« 1	«	«	«	«	«	«
« 2	«	«	«	«	«	«
« 3	«	«	«	«	«	«
Մէշտուտ	«	«	«	«	«	«
« 1	«	«	«	«	«	«
« 2	«	«	«	«	«	«
« 3	«	«	«	«	«	«
Յիւլիս 10-12 և 14-12	«	«	«	«	«	«
Գօղա Պրուսա չոր	«	«	«	«	«	«
Կէմէքեւ Մահալա	«	«	«	«	«	«

ՋԱՆԱԶԱՆ ՆԻԹԵՐ	Չորեքշաբթի	Ե.՝	Ուր.	Շաբ.	Բ.՝	Գ.՝
Գլտոր (Մաղը) սեւ	46-30	47				
Կանանչ և ձերմակ	7	8				
Գլտոր հատիկ (ձէնիլ) Էնիքիւրի	5	6				
Բուրգ Գլտոր կէս լուաց	150-160					
Ճէ լուաց	150-120					

Տաճկապետանի	—	—	—	—	—	—
Թիֆլիս Ենիկիւրի	—	—	—	—	—	54
Մահալա	—	—	—	—	—	—
Ս. Գարա Զիւսար	210—215					
Բիթլի	32—34					
Տերեւ	30—52					
Խէժ Արարի (Ձաւք արապի)	—					
Պղինձ (Պաղը) . Թօքաթ	21—22					
Կիւրու-խան	2—23					
Մեղրամով դեղին Տրապիզոն	30—31					
Անատոլու	29—50					
Իլուսով Բուճիլի	Բիլ .					
Կաւաւարի հուտ (Գէթիլ թոյ) Բուճ .	Անատոլու					
Ձէթ (Ձէթիլ և Լաղը) Ա. Կալալը Զօլայ	11—14—20—41					
Կիլիկի	16—20—41					
Բամբակ Գր. Բ. Աղա և Գաւապա	Կիլ .					
Ատր . Կիւրտոս . Ատանա	—					
Կալին (Յաւը) Տրապիզոն	105—110					
Բուճիլի	430—435					
Բրինձ Երկրպագորին Զիլ .	4—10. 4—10					
Տաւիլի	6—10—7					
Աճառ (Սապօն) Գանտիա	—					
Միւրիլի	—					

ԱՐՄՏԻՐ ԲԵՐԲ	Չորեքշաբթի	Ե.՝	Ուր.	Շաբ.	Բ.՝	Գ.՝
Խաչիկ Բիւ և Գալի 400 Զիլ .	4420—1500					
« Մօտիլի և Սիլիլի «	«					
Շաքար Գ. (Զէլիլ) 6—10 Լա .	Կիլ .	520—540				
« Գոլ (Թոյ)	«	440—450				
« Զիլ . Գլուլի	«	—				
« Գոլ	«	—				
« Գաղղ . Գլուլի	«	450—440				
« Գոլ	«	420—450				
« Զալանա մատուրով	«	—				
« Գոլ (Զիլ)	«	—				
Պղպնդ (պիլգէս) .	Զիլ .	14—				
Լեղակ (Զիլիս) Պէնիկալա	«	200—210				
« Մարտա	«	75—80				
Որդան Կարմիր (գրքըրդ)	«	425—450				
« սոժթադոնի	«	80—90				
« տեսակ Բ .	«	65—70				
« « Խոնա	«	30—35				
Թէյ (չայ) Գ. Թեֆե	«	30—35				